

så sammansatt att företrädare såväl för det allmänna som för enskilda markägare ingår i denna. Man kan då om inte frivillig överenskommelse kan nå hänskjuta frågan till den centrala värderingsnämnden. Förutsättningar skapas härigenom för frivilliga överenskommelser i flertalet fall genom den objektiva bedömning som sker i värderingsnämnden, och man slipper hänskjuta frågan till domstol.

Vid utformning av systemet borde de erfarenheter som vunnits i andra sammanhang, t. ex. av arrendenämnden, kunna vara vägledande.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning av möjligheten att inrätta en central värderingsnämnd för värdering av ersättning till enskilda för intrång på grund av naturvårdslagens bestämmelser om naturvårdsobjekt.

Stockholm den 25 januari 1968

Carl Eric Hedin (h)

Rolf Eliasson (h)

Jöns Nilsson (h)

Nr 540

Av herr Henningsson m. fl., om avgiftsfritt tillträde till Kullaberg, m. m.

(Lika lydande med motion nr 435 i Första kammaren)

Behovet av fritids- och strövområden har under de senare åren allt starkare gjort sig gällande, och det kan förutses att detta behov kommer att ökas i betydande grad. I de delar av landet där befolkningstätheten är stor växer problemet oroande snabbt, och fördenskull bör alla möjligheter tillvaratagas.

I Skåne finnes flera områden med sådan natur att de utgör lockande utflyktsmål, men den stora boendetätheten ställer stora krav på rymliga och lämpliga områden.

I nordvästra hörnet av Skåne ligger Kullaberg, ett ur natursynpunkt utomordentligt område, som har stor betydelse för befolkningen i hela landskapet.

Till Kullaberg strömmar turister i stort antal under den tid av året då vädret inbjuder därtill. Med sina säregna klippor utgör detta område också ett uppskattat mål för våra sportfiskare. Tyvärr utgör detta område också en källa till stark irritation.

Redan 1561 startades den välbekanta Kullens fyr, således för mer än 400 år sedan. Fyren eldades från begynnelsen med kol som fraktades från kolbrott i trakten av staden Höganäs. Med detta förhållande klarlagt måste det framstå som naturligt att det funnits väg upp till fyren från Mölle samhälle sedan mer än 400 år. Hur ägandeförhållandet var ordnat vid tiden för fyrens tillkomst är för oss obekant, men den 31 oktober 1842 upprättades nu gällande köpekontrakt mellan dåvarande ägaren av marken och Kungl. Maj:t och kronan som här nedan återgives i sitt ursprungliga skick.

Contract mellan Konkl. förvaltningen af sjöärenden å ena sidan samt J A Brink å den andra, om överlåtelse till Kongl. Maj:t. och Kronan af större plats för Fyr-Inrättningen vid Kullen i Malmöhus län.

J. A. Brink, såsom egare till Krono-Skatte-Rusthållshemanet No 1 Kullagård, vill härmedelst, för sig och blifvande egare till detta hemman medgifva att Kongl. Maj:t och Kronan må, ifrån och med år 1842 räknadt, i everderliga tider oqvaldt ega och begagna en å Charta affattad, för Fyr Inrättningen vid Kullen utsynt större tomtplats af tillsammans 21.444 quadratalnar, deruti inbegripen en förut afstådd tomt af 3.000 quadratalnar, med rättighet derjemte till farbar väg över nämnda hemmans egor till och från berörde Båk, emot det att, utom den städja af 24 Rd Bn, J A Brink redan af Kongl. Majt. och Kronan erhållit han, samt efter honom blifvande egare till besagde hemman likaledes af Kronan årligen tillgodonjuta en tomtlega af 8 Rd samma mynt — — —

(Dessa 8 Rd utbetalas årligen till ägaren och utgjorde i 1965 års penningvärde en summa av 1 012 kr. per år).

Av det anförda framgår att det här återgivna kontraktet av år 1842 till alla delar är gällande då ersättningen till nuvarande ägaren fullgöres i enlighet med kontraktets bestämmelser.

Likväl har det märkliga inträffat att nuvarande ägaren AB Kullabergs Natur år 1915 stängde av vägen från Mölle samhälle upp till fyren. Vägen försågs då med stabila grindar samt vakt som krävde betalning för envar som ville passera grindarna. Dessa grindar är numera borttagna, men vaktten har fortfarande till uppgift att avkräva varje passerande en avgift av 75 öre per person och kr. 2:25 för varje bil, utan förare som får erlægga personavgift med 75 öre. För bussar kräves likaledes 75 öre per passagerare. Redan år 1915 var det omfattande protester mot detta förfaringsätt, petitionslistor med mängder av namn sändes till länsstyrelsen i Malmöhus län, men helt utan resultat. Allmänt har man i bygden haft den uppfattningen att bolaget fått länsstyrelsens tillstånd att avstänga vägen, men vid en direkt hänvändelse till länsstyrelsen framgår det att så inte är fallet. Bolaget har helt egenmäktigt stängt av vägen, en väg som vid tiden för avstängningen legat utlagd och varit befaren i minst 354 år. Hur detta kunde tillåtas år 1915 är svårt att förstå, men ännu svårare är det att fatta att detta förfaringsätt har fått fortsätta i mera än 50 år utan de ansvariga myndigheternas ingripande. Men det mest obegripliga ligger likväl däri att ett betydande antal personer har dömts till skadestånd och dryga böter för egenmäktigt förfarande därför att de med hävdande av allemansrättens

principer har passerat vägen utan att erlägga avgift. Sett mot bakgrunden av mellan staten och bolaget gällande kontrakt är här relaterade händelser upprärande.

Motioner rörande samma ämne har tidigare förelegat såväl vid 1965 som vid 1966 års riksdagar men har i båda fallen avslagits. Vid tiden för motionens avlämnande 1966 var det ej för motionärerna känt vad köpekontraktet innehöll. Detta blev känt först efter motionstiden. Däremot redovisades dessa uppgifter i den omfattande debatt som förekom vid frågans behandling i andra kammaren (hänvisas till andra kammarens protokoll av den 20 april 1966). Vi förmodar att när nu dessa fakta redovisats frågan får ses ur ett annat utgångsläge, då det näppeligen kan anses vara vare sig rimligt eller riktigt att staten varje år betalar en inte obetydlig summa för rätten att färdas över bolagets mark, varefter bolaget likväl kräver varje statens medborgare på likvid för samma sak. Det kan inte i något avseende bestridas att området är föredömligt underhållet. Men de avgifter som inflyter (ca 200 000—250 000 kr. per år) står inte i rimliga proportioner till vakthållningens kostnader (ca 40 000 kr. per år enligt verksamhetsberättelsen), då man har anledning förmoda att huvuddelen av vakthållningens kostnader kommer på den del av densamma som inkasserar avgifterna.

De vid Kullaberg rådande förhållandena får anses vara unika i vårt land. På många andra ställen i landet står liknande vackra naturområden helt fria för besök av allmänheten. Man kan heller inte underlåta att påtala faran av att enskilda eller bolag får helt fritt efter eget skön avstänga tillfartsvägar till sådana områden som är attraktiva för sin skönhet och belägga besökarna med avgifter helt efter eget gottfinnande. Med avseende på gällande kontrakt måste det anses naturligt att vägen upp till Kullens fyr, som är en direkt fortsättning av landsvägen till Mölle samhälle, i sin helhet införlivas med det allmänna vägväsendet. Naturligtvis måste även andra former av ersättningar för områdets skötsel ifrågakomma. Formerna härför bör enligt vår mening bli föremål för såväl överläggningar som utredningar.

Vi föreslår därför,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning av frågan om allmänhetens rätt att utan avgift få passera å väg till vilken kronan genom årligt arrende har passagerätt.

Stockholm den 24 januari 1968

Einar Henningsson (s) *Erik Adamsson (s)* *Eric Svenning (s)*

Anna-Greta Skantz (s) *Hugo Bengtsson (s)* *Hans Jönsson (s)*

Börje Nilsson (s)

Villiam Björk (s)